[redacted] POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM

Rok VII. Kraków, środa 27 sierpnia 1924 193

NO[illegible]Y DZIENNIK

Adres redakc[illegible]yi: Kraków, Orzeszkowej 7. Nr. telefonu [illegible] P. K. O. w Warszawie Nr. 141.128 [illegible]wie 460.630.
Wszelkie k[illegible] nadsyłać wprost do Administracyi. Kom[illegible] redakcyi nie będą uwzględnione. Redakc[illegible]ca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada. Redak[illegible]yjnuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Kłopoty finansowe Austryi.

Kraków, 26 sierpnia.

(sn) Najwyższą w całej Europie, wyższą nawet od naszej, oficyalną stopę procentową wykazuje Bank Narodowy w Austryi, bo aż 15 procent rocznie. Ta niezwykła, w czasach normalnych wprost nie do pomyślenia, stopa dyskontowa jest dowodem, do jakiego stopnia natężenia doszło w Austryi, tj. raczej w Wiedniu, w którym się koncentruje życie finansowe i przemysłowe tego szczątkowego kadłuba dawnej monarchii, przesilenie gospodarcze. Podwyższenie stopy dyskontowej z 12 na 15 procent nastąpiło na skutek zdecydowanego żądania generalnego komisarza Ligi narodów dra Zimmermana. Ostatnie z ogłoszonych jego sprawozdań miesięcznych, przeznaczonych dla Ligi narodów a omawiających sytuacyę gospodarczą w Austryi, utrzymane jest w tonie bardzo pesymistycznym. W szczególności wskazuje w niem dr Zimmerman na konieczność ściągnięcia do Austryi kapitałów zagranicznych, wynikającą z faktu, że od początku roku 1924 portfel wekslowy Banku Narodowego zwiększył się dwukrotnie a pokrycie banknotów złotem spadło z 57 procent na 38 procent. Zawarta w tem stwierdzeniu krytyka polityki Banku Narodowego skłoniła nawet prezydenta tego Banku dra Reischa do publicznej odpowiedzi, w której wskazał na niezmiernie doniosłe znaczenie akcyi kredytowej Banku dla złagodzenia panującego kryzysu. Nie ulega istotnie wątpliwości, że liberalna polityka kredytowa banku austryackiego zapobiegła grożącej Austryi [illegible]kut kiem kryzysu katastrofie gospodarczej, niemniej jednak wyrażona przez dra Zimmermana obawa, że w dalszym ciągu polityka taka doprowadzić może do zachwiania kursu korony austryackiej, jest zupełnie uzasadniona. Z dylematu tego: pozostawienia życia gospodarczego własnemu losowi lub też narażenia waluty na ponowny spadek — jest tylko jedyne wyjście a niem jest przyciągnięcie do Austryi znacznych kapitałów z zagranicy. Podwyższenie stopy dyskontowej ma właśnie na celu zachęcić zagranicę do umieszczania pieniędzy w Austryi, niezależnie od drugiego celu tego zarządzenia, którym jest utrudnienie zaciągania kredytów.

Pomimo ogólnie znanej obfitości kapitałów w zachodniej Europie i w Ameryce, nie objawiają jednak te kraje ochoty do lokowania swych kapitałów w Austryi. Powodem tej powściągliwości jest nieusunięta dotychczas niepewność, czy Austrya posiada warunki i możność samodzielnej egzystencyi gospodarczej, oraz czy gospodarka finansowa państwa jest już na tyle uporządkowana i skonsolidowana, by wykluczyć na przyszłość wszelką możliwość ponowienia się anarchii i chaosu ekonomicznego, jakich widownią były pierwsze lata młodej republiki. Znanym jest wszakże fakt, że bilans handlowy Austryi jest bierny i wymaga stałej dopłaty idącej w dziesiątki milionów złotych koron. O wiele groźniejszym jest jeszcze fakt nadmiernego rozrostu budżetu państwowego, o którym świadczą następujące cyfry porównawcze: Oto roczne wydatki Austryi, liczącej 6.500.000 ludności, wynoszą 730,000,000 koron złotych, podczas gdy w Jugosławii przy 12 milionowej ludności wynoszą one tylko 600 milionów kor. złotych, a w Polsce o ludności 28-milionowej dochodzą one tylko do wysokości 1.300 milionów kor. złotych, innemi słowy wydaje Polska na głowę mieszkańca 50 kor. zł., Jugosławia 55 kor zł, a Austrya 110 kor zł. Tak ogromna wysokość wydatków państwowych niepokoi bardzo i zagranicę, a w szczególności państwa, które zagwarantowały pożyczkę międzynarodową dla Austryi i równocześnie objęły kontrolę nad jej gospodarką finansową. Wprawdzie tak wysokim wydatkom odpowiadają stosownie wysokie dochody, tak. iż deficyt budżetowy zamyka się w granicach znacznie ciaśniejszych, niż to było przewidziane w planie finansowym, ułożonym dla Austryi przez Ligę narodów. Zupełnie słusznie jednak zwraca Liga narodów rządowi austryackiemu uwagę na to, że tak wysoki wpływ dochodów przypisać należy niezwykle pomyślnej konjunkturze zeszłorocznej, że jest on zatem zjawiskiem przejściowem, na którem budować nie można i że koniecznem jest stworzenie stałej podstawy równowagi budżetowej przez radykalne obniżenie wydatków państwowych. W tym zaś kierunku zrobiono dotychczas bardzo mało, a nawet widocznie zaniechano myśli o dalszych krokach w tym kierunku, skoro po wymuszonem ustąpieniu komisarza oszczędnościowego dra Hornika stanowiska tego więcej nie obsadzono.

Na tle tej kwestyi wyboru właściwej drogi dla ustalenia równowagi budżetowej, wywiązał się spór pomiędzy rządem austryackim a Ligą narodów względnie reprezentującym ją generalnym komisarzem drem Zimmermanem. W bieżącym tygodniu właśnie rozpoczyna swe prace komisya rzeczoznawców, wydelegowana przez Ligę narodów do Wiednia celem zbadania tej sprawy i wydania orzeczenia, które służyć ma za podstawę do rozstrzygnienia prośby Austryi o zmianę genewskiego planu finansowego.

Zdaniem ekonomistów austryackich przeprowadzenie poważniejszych oszczędności w budżecie austryackim jest rzeczą niezmiernie trudną. Dotychczas zrobiono w tym kierunku tylko tyle, że kilka przedsiębiorstw państwowych przekazano celem eksploatacyi w ręce prywatne. Dalej na tej drodze iść nie można, już choć by z tego powodu, że brak jest kapitalistów którzyby chcieli objąć eksploatacyę nierentu jących się a nawet silnie deficytowych przed siębiorstw państwowych. Pozostawałaby tylk droga wydatnej redukcyi płac urzędniczych jednakże jest to niezmiernie trudnem do urze czywistnienia, ze względu na to, że płace urzę dnicze w Austryi znajdują się mniejwięcej n tymsamym poziomie co płace urzędników pry watnych tak, iż redukcya ich nietylko wywo łałaby w kraju falę oburzenia, ale także po zbawiłaby państwo najcenniejszych sił urzę dniczych.

Jak widać, Austrya nie przezwyciężyła je szcze trudności związanych z zadaniem posta wienia jej na własnych nogach i to pomimo długotrwałej stabilizacyi jej waluty. Egzysten cya jej ciągle jest jeszcze zagrożona a losy je po ustaniu pomocy Ligi narodów bardzo nie pewne. Czeka ją więc jeszcze niejedno ciężkie przejście, zanim wydobędzie się z grzęzawisk i piasków i stanie na pewnym gruncie.

Votum zaufania dla Herriota

Paryż, 24. 8 PAT. Izba ukończyła dyskusyę nad interpelacyami w sprawie układu londyńskiego uchwalając rządowi votum zaufania 336 głosami przeciwko 204.

P. Herriot stwierdza konieczność ugody z Niemcami

Paryż, 24. 8 PAT. Odpowiadając w Izbie na interpelacye Herriot oświadczył, że zbliżenie sprzymierzonych z Niemcami jest niezbędne celem zapobieżenia kryzysowi ekonomicznemu. Należy jednakże unicestwić militaryzm niemiecki. Demokraci niemieccy winni w tym dopomagać, w przeciwnym bowiem razie przyjmą na siebie ciężką odpowiedzialność. Postanowienia londyńskie dotyczące dostaw w naturze i przelewu spłat, pozwalają Niemcom żyć i zająć odpowiednie stanowisko w Europie. W interesie całego świata premier zaznacza, że poczynił liczne starania w Londynie w sprawie długów międzysojuszniczych i przypomina oświadczenie Mac Donalda złożone w tej sprawie pod koniec konferencyi. Podnosząc znaczenie rokowań handlowych francusko-niemieckich Herriot przypomina, że Francya otrzyma z tytułu pierwszej raty 200 mil. marek złotych. Aby pokój mógł być trwały i skuteczny zaznacza Herriot, powinien on opierać się na podstawach ekonomiczno-handlowych i finansowych. Odpowiadając na uwagi konserwatysty Grand Maisona premier zaznacza, że konferencya londyńska bynajmniej nie zmieniła warunków bezpieczeństwa, które zapewnił Francyi traktat wersalski. Strefa Kolonii nie może być ewakuowaną zanim Niemcy nie wykonają traktatu a w szczególności postanowień dotyczących rozbrojenia. Plan Davesa udziela Francyi gwarancyi w sprawie niemieckich spłat odszkodowawczych oddaje bowiem pod zastaw zasadnicze źródła dochodów niemieckich ewentualna zła wola Niemiec napotka na zdecydowaną i solidarną wolę sprzymierzonych, wolę utrzymania nienaruszonym traktatu wersalskiego. Herriot nie wątpi, iż Francya w razie potrzeby pokaże równie wiele energii, jak podczas wojny. Francya dzisiaj jednakże odczuwa potrzebę wytchnienia i powszechnego spokoju. Premier wzywa parlament, aby przyjął układ londyński, który daje wartości realne, zamiast dotychczasowych rozczarowań.

Premier Francyi wyjeżdża do Alzacyi i Lotaryngii

Paryż, 25. 8 PAT. Matin dowiaduje się, że Herriot zamierza na początku października udać się do Alzacyi i Lotaryngii, aby zbadać na miejscu możliwość zminy obowiązującego tam ustawodawstwa.

Marsz. Piłsudski powraca do czynnej służby

Sin. Warszawa (Telefonem) „Polska Zbrojna" i „Kuryer Poranny" drukują półoficyalne enuncyacye rządu, wykazujące że rząd premiera Grabskiego od pierwszej chwili swego istnienia, stara się o pozyskanie marszałka Piłsudskiego do czynnej służby w armii. Dotych czas powołanie marszałka nie mogło być usku tecznione, gdyż ustawa o organizacyi najwyższych władz wojskowych dotychczas nie została załatwiona przez Sejm. Obecnie pan premier Grabski będzie się domagał od Sejmu jaknajszybszego załatwienia tej ustawy, poczem w myśl wniosku ministra spraw wojskowych gen. Sikorskiego, zostanie marszałek Piłsudski powołany na stanowisko generalnego inspektora armii.

Podsekretaryat do spraw kresowych w Min. spraw wewn.

Sin. Warszawa (Telefonem) Jak się dowiaduję, w najbliższym czasie obsadzony będzie drugi podsekretaryat Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, którego zadaniem będzie zajęcie się sprawami kresów. Na to stanowisko upatrzony jest p. Roman, obecny delegat rządu w Wilnie. Delegatem rządu w Wilnie zostanie mianowany wojewoda nowogrodzki Raczkiewicz. Premier Grabski, który jutro powraca do Spały zawiezie oba dekrety nominacyjne do podpisu Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej.

Zwolnienie zapasu rocznika 1902.

Sin Warszawa. (Telefonem) Dnia 18 bm. wydało M. Spr. Wojsk. rozkaz zwolnienia ze służby tych żołnierzy, urodzonych w roku 1902 którzy zaliczeni zostali do zapasu w czasie od 10 do 20 maja br.

W myśl tego rozkazu wymieniona kategorya żołnierzy zwolniona będzie w następującym porządku: kawalerzyści i artylerzyści do 30. pa ździernika, żołnierze wszystkich innych forma cyi do 31 sierpnia br.

Pożyczka amerykańska dla Łodzi

Łódź 25 sierpnia. Jak już pokrótce doniesiono, łódzkie sfery przemysłowe pertraktują z finansistami w Nowym Jorku w sprawie umieszczenia na rynku amerykańskim listów zastawnych Tow. kredytowego przemysłu polskiego.

Łódzka „Republika" stwierdza, iż możliwem jest, że przemysł otrzyma 3,600,000 dolarów. Wobec niskiej sumy całej tranzakcyi oraz bardzo korzystnego kursu emisyjnego, gdyż odstępuje siedmioprocentowe listy na sumę 5 milionów dolarów po kursie 72 za 3.600,000.

Jednakże dziennik łódzki rokuje tym papierom na rynku amerykańskim nieciekawy los. Rynk bowiem amerykański toleruje jedynie papiery zagraniczne, wprowadzone przez pierwszorzędn banki nowojorskie, wypowiadając walkę wszystkim papierom które na innej dro dze usiłują się dostać w ręce inwestorów amerykańskich. Tak samo publiczność amerykańska darzy zaufaniem tylko papiery, polecane przez poważne syndykaty bankowe, wyspecyalizowane w transakcyach zagranicznych. Inne papiery tułają się poza giełą i żaden poważniejszy bank nie obraca niemi, ani nie lombarduje ich.

Los ten dzieli dotychczas polska rządowa pożyczka z roku 1920, którą podobnie, jak obecnie listy Towarzystwa kredytowego polskiego przemysłu, nie wprowadziły na rynek amerykański banki, ale niefachowi pośrednicy.

Zmiana w stosunku nacyonalistów niem. wobec planu Davesa

Berlin, 25. 8 PAT. Montags Post donosi o zmianie stanowiska parlamentarnej frakcyi niemieckich nacyonalistów wobec planu Davesa, mianowicie pod wpływem swoich przywódców frakcya nacyonalistów nie uchwaliła dla swoich członków przymusu głosowania przeciwko ustawom Davesa, lecz raczej pozostawia swoim członkom wolną rękę podczas głosowania nad odnośnemi ustawami.

Rękodzielnicy proszą o przyjęcie układu londyńskiego.

Born, 25. 8 PAT. Nadreński kongres rękodzielniczy wystosował do parlamentu naglący apel z żądaniem przyjęcia układów londyńskich, gdyż odrzucenie ich byłoby ruiną dla rękodzielników.

Co powiedział p. Wirth delegatowi francuskiemu?

Berno, PAT Na wczorajszem posiedzeniu kongresu unii międzyparlamentarnej zabrał m. in. głos były kanclerz niemiecki dr Wirth, który wygłosił wielką mowę polityczną, poświęconą przeważnie stosunkom niemiecko-francuskim. Mimo wszystkich dotychczasowych rozczarowań, oświadczył Wirth obowiązkiem demokratów niemieckich jest propagowanie idei porozumienia francusko-niemieckiego. W końcowym ustępie swego przemówienia Wirth zwrócił się do delegata francuskiego senatora Kerlina z następującemi słowami: Panie Kolego! Podajmy sobie ręce do współpracy po obu stronach Renu.

Walki w Transjordanii nie ustają.

Londyn, 25. 8 PAT. Oficyalny komunikat donosi z Jerozolimy, że Wahabici ponownie usiłowali zaatakować Transjordanię na południe od Amman. Zostali jednak znowu odrzuceni, przyczem pozostawili na polu bitwy setki zabitych i rannych.

* * *

Londyn, 25. 8 PAT. Biuro Reutera odnosi, że wobec ciągłych napadów bandyckich na pograniczu Syryi i Transjordanii, tamtejsze władze pogranicznie francuskie i angielskie prowadzą obecnie wspólnie skuteczną akcyę celem zlikwidowania bandytyzmu.

Czyżby się Mars odezwał?...

Londyn. PAT. Jak donoszą z Kanady, tamtejsza Radiostacya w Point-Grey otrzymała dzisiaj rano tajemniczy sygnał dźwiękowy, nieobjęty żadnym kluczem radiotelegraficznym. O podobnych tajemniczych sygnałach komunikują również radiostacye angielskie. Uczeni tej miary jak sir Oliver Lodge i prof. Löw sądzą, że jeżeli nawet udałoby się skomunikować z Marsem okazałoby się, że formy życia na tym planecie są absolutnie różne od naszych i dlatego też nie możnaby się spodziewać rezultatów usiłowań radiooperatorów. Prof. Lodge przypomina, że Mars jest planetą dużo starszym od ziemi i geograficzno-atmosferyczne warunki cechujące tego planetę są tak dalece różne, że wytworzyć się tam musiały gatunki całkowicie różne od naszych.

Wyjazd p. Skrzyńskiego.

Sin. Warszawa (Telefonem) Minister spraw zagranicznych p. Skrzyński wyjechał do Paryża, skąd uda się na posiedzenie Rady Ligi narodów do Genewy. W resorcie zastępuje go premier Grabski.

Raport w sprawie Jaworzyny

Genewa. PAT. Raport sekretaryatu generalnego Ligi narodów dla zgromadzenia Ligi dotyczący Jaworzyny, po przedstawieniu wszystkich etapów, jakie sprawa ta przechodziła stwierdza, że konferencya ambasadorów przyjęła w dniu 26 marca odnośne rezolucye Ligi narodów z dnia 12 marca 1924 r. zalecające wygotowanie protokołu, mającego na celu złagodzenie trudności lokalnych, które powstały przy wykreśleniu proponowanej granicy, oraz ułatwienie komunikacyi i handlu pogranicznego. Konferencya ambasadorów przekazała te zalecenia rady komisyi granicznej, zwracając się do niej zarazem z tem, aby poleciła komisarzom zainteresowanych państw, wygotowanie protokołów w myśl rady ligi. Protokoły te zostały opracowane i podpisane w kwietniu 1924 r. w Krakowie.

Nieznana epidemia wśród bydła.

Sin. Warszawa. (Telefonem) We wsi Siekierki pod Warszawą wybuchła wśród bydła nieznana dotąd epidemia. 300 krów zostało dotkniętych chorobą. Specyalna komisya weterynaryjna udała się do Siekierek celem zbadania nieznanej choroby.

Definitywne otwarcie technikum w Hajfie.

Londyn. (ŻAT.) Oficyalne otwarcie technikum w Hajfie odbędzie się definitywnie w paździ[illegible]ku. Kuratoryum, na którego czele stoi sir Alfred [illegible]d powierzyło kierownictwo instytutu p. B[illegible]. Blok jest wysokim urzędnikiem angielskim u[illegible]rzędzie patentowym i został zwolniony na [illegible]s swego kierownictwa technikum. Kierował on przez długi czas elektrotechnicznym oddziałem politechniki w Croydon koło Londynu. Należy do kuratoryum techniki od czasu jej powstania i położył znaczne zasługi dla rozwoju techniki.

Zbrodnicze podpalenie synagogi w Lipsku.

Berlin. (ŻAT. telegraficznie) Z Lipska donoszą, iż z policyjnej warty, najbliżej położonej obok nowowybudowanej wielkiej synagogi zauważono gęste kłęby dymu oraz płomienie wydobywające się z gmachu synagogi. Natychmiast zaalarmowano straż pożarną, która wykryła w budynku synagogi podłożone dwie beczki nafty. Po nadzwyczajnych trudach pożar ugaszono.

Policya rozpoczęła energiczne śledztwo celem wykrycia zbrodniczych podpalaczy.

Olbrzymi zjazd śpiewaków w Hanowerze.

Hanower, 25. 8 PAT. Na 9 zjazd śpiewaków przybyło 40.000 śpiewaków. Na uroczystości otwarcia zjazdu w stadionie śpiewał chór składający się z 10.000 osób pod batutą profesora Wohlgemutha. Pochód śpiewaków przechodził przez udekorowane ulice miasta przez cztery godziny.

Burzliwe sceny w sejmie gdańskim.

Komunistka obraża Hindenburga.

Gdańsk, 24. 8 PAT. Na ostatniem posiedzeniu sejmu gdańskiego przyszło do burzliwych scen. Komunistka Doell, mówiąc o ostatniej wizycie Hindenburga w Sopotach, obrzuciła generała stekiem wyzwisk, co wywołało wielką wrzawę. Posłowie prawicy chcieli mowczynię zepchnąć z trybuny, później zaś gremialnie opuścili salę obrad, wraz z nimi wyszli prawie wszyscy posłowie partyi umiarkowanych. Podczas dalszych przemówień starcia powtórzyły się kilkakrotnie, tak, że przewodniczący musiał dwukrotnie zawiesić posiedzenie. Po uspokojeniu się izba przyjęła wniosek komunistów domagający się m. i. wypuszczenia na wolność aresztowanych robotników portowych.

Dymisya gabinetu w Persyi

Paryż, 25. 8 PAT. Jak donoszą z Teheranu: Ministrowie złożyli na ręce premiera prośbę o dymisyę, która została przyjęta.

Kto ma słuszność.

Wywiad z posłem Grünbaumem.

Nieograniczone pełnomocnictwa. — Dlaczego frakcya demokratyczna trwa w opozycyi? — Jej dalsze plany. — O światowy kongres palestyński. — Naród a kraj. — Idea czy rzeczywistość: kto silniejszy?

Marienbad, w sierpniu.

Jak wiadomo, udzielił Komitet Wykonawczy organizacyi syonistycznej na ostatniem swem posiedzeniu w Londynie Egzekutywie pełnomocnictw do sfinalizowania pertraktacyi w sprawie rozszerzonej „Jewish Agency", z której powstaniem łączą się tak wielkie nadzieje. Fakt, że tzw. frakcya demokratyczna i na tem posiedzeniu Komitetu wykonawczego nie porzuciła stanowiska opozycyjnego, głosując przeciw znanej, a przyjętej rezolucyi Blumenfelda, skłonił mnie do zasięgnięcia informacyi u przywódcy tej frakcyi posła Grünbauma bawiącego obecnie w Marienbadzie. Dwugodzinna rozmowa, której istotne momenty podaję, miała przebieg nad wyraz interesujący.

* * *

— Jak się przedstawia sprawa „Jewish Agency" — zapytałem posła Grünbauma— w obecnej chwili.

— Zarysy projektu znane są dostatecznie z prasy. Układ z Amerykanami nie jest jeszcze definitywny, lecz prof. Weizman żywi nadzieję, że przyjdzie przed najbliższy kongres z układem definitywnym. Komitet wykonawczy udzielił w tym kierunku prof. Weizmanowi nieograniczonych pełnomocnictw, do czego nie miał prawa. Uchwała Kom. Wyk. nie wspomina wprawdzie wyraźnie o tem, gdyż K. W. chciał wywołać wrażenie, że Kongres nie będzie postawiony wobec faktu dokonanego i że będzie miał prawo dokonania ewentualnych zmian. W rzeczy samej Kongres będzie mógł albo układ w całości ratyfikować albo w całości odrzucić, trudno sobie bowiem wyobrazić, by po tak długich i żmudnych perypetyach układy z Amerykanami mogły być wznowione, co groziłoby dalszą długą odwloką sprawy.

— Czy nie mógłby Pan Poseł określić obecnego stanowiska frakcyi demokratycznej a swoje w szczególności, w prasie bowiem pojawiły się głosy, jakoby frakcya demokratyczna zachwiała się w swej opozycyi wobec wymowy faktów?

— Nie przeczę. Z pewnych faktów jestem zadowolony. Nowy projekt przewiduje bowiem, że przedstawicielstwa żydostwa poszczególnych krajów będą wybierane przez peryodyczne konferencye, a w ten sposób pozostaje gwarancya, że przedstawicielstwa będą odpowiedzialne przed wyborcami. Zadowolony jestem również z tego, że Egzekutywa Jewish Agency będzie odpowiedzialną przed wspólnem ciałem tj. przed Radą J. A. Postulaty te stawiałem na XIII kongresie a zostały one dopiero teraz zaakceptowane i to na żądanie grupy — — Marschalla.

— Dlaczego tedy frakcya demokratyczna mimo to głosowała przeciw rezolucyi Blumenfelda?

— Złożyły się na to dwie przyczyny: jedna, że tak powiem, — konstytucyjna, druga — merytoryczna. Rezolucya Blumenfelda przekreśla konstytucyę organizacyi syonistycznej, skoro przeniosła kompetencye kongresu na Komitet Wykonawczy przez uchwalenie definitywnych pełnomocnictw, tembardziej, że kongres XIII pozwolił Egzekutywie tylko na stworzenie stanu prowizorycznego. Z tej antykonstytucyjności zdawał sobie sprawę Weizman i dlatego żądał kongresu zimowego, któremu miała być przedłożona propozycya układu a nie układ definitywny. Amerykańscy i palestyńscy członkowie Kom. Wyk. sprzeciwili się jednak kongresowi zimowemu ze względów praktycznych (akcya Keren Hajessod). A ponieważ zdaniem Weizmana pertraktacye z Amerykanami mogłyby przez upływ czasu zmniejszyć zainteresowanie tych sfer, i same z siebie zamrzeć, przeto sytuacya parła do obejścia konstytucyi naszej organizacyi. Uważam jednak precedens taki za tak niebezpieczny, że nie mogłem doń przykładać ręki.

Przyczyna merytoryczna ma dla mnie znaczenie zasadnicze. Okazało się, że po tylu wielkich słowach o wszechświatowym kongresie żyd. dla spraw Palestyny — Amerykanie, tj. sfery niesyonistyczne nie chcą takiego kongresu z przyczyn oportunistycznych. Ba, nawet sam Weizman uważa zwołanie takiego kongresu w tej chwili za rzecz niebezpieczną. To stanowisko Amerykan jest jednak także wynikiem zapatrywań, że kongres taki byłby zamanifestowaniem istnienia narodowości żydowskiej, a ta ich zdaniem tworzy się dopiero ponownie w Palestynie. W ten sposób stanowisko naszych kontrahentów w sprawie Jewish Agency godzi w najistotniejszą podwalinę naszego ruchu odrodzeniowego i jest niebezpieczne nie tylko ze względów ideologicznych ale i praktyczno politycznych. Zarzucenie zatem myśli kongresu propalestyńskiego, uchwalonego przez kongres z t a k i c h pobudek uczyniło frakcyi demokratycznej niemożliwem głosowanie za wnioskiem Blumenfelda.

— Cóż zatem zamierza frakcya demokratyczna uczynić teraz i na przyszłym kongresie?

— Nie uważamy sprawy za załatwioną. Dopiero teraz czas wszcząć dyskusyę z całą powagą.

— Jak jednak Pan Poseł potrafi pogodzić swoje stanowisko z górującym ponad wszystkiem postulatem szybkiej odbudowy Palestyny, której nawet „Hitachdut" podporządkowuje względy czystości ideologicznej?

— Nie wierzę w możliwość g w a ł t o w n e g o przyspieszenia tempa kolonizacyi. Nie wierzę, aby tak pomyślana Jewish Agency, która musi doprowadzić do likwidacyi organizacyi syońskiej i kongresu mogła poważnie zwiększyć nasze środki. Mam poważne obawy, czy to, co nam da w środkach materyalnych współdziałanie kół niesyonistycznych przy obecnych, a wyżej wspomnianych zastrzeżeniach, nie zostanie zniwelowane przez rozbicie organizacyi syon. i kongresu.

— A przecież organizacya syonistyczna nie jest celem dla siebie, lecz środkiem do celu. Czy zresztą nie uderza Pana Posła, że sukcesy odbudowy Palestyny w ostatnich kilku latach zbliżyły do problemu palestyńskiego setki wrogów dotychczasowych i tysiące obojętnych Żydów. Czy zatem nie zachodzi możliwość że i w dalszym ciągu proces ten odbywać się będzie i że stanie się, nie jak Pan żąda, by nacyonalizacya żydostwa spowodowała ideową odbudowę kraju, lecz naodwrót, że odbudowa kraju siłą swego czaru rozbudzi nacyonalizacyę żydostwa w dobrem tego słowa znaczeniu?

— Problem ten nie da się załatwić gładkiem „tak" lub „nie". Postulat szybkiej kolonizacyi kraju z jednej strony, a z drugiej strony odrodzenie narodu biegną często równolegle, nie rzadko jednak się krzyżują i niweczą. Instytucye kolonizacyjne dla Palestyny istniały przed syonizmem, a żadna z nich nie wywołała tej rewolucyi odrodzeniowej w narodzie, co syonizm. Dlaczego? Bo syonizm rzucił słuszne hasło: niema odrodzenia kraju bez odrodzenia narodu. Syonizm to walka o własny naród. Z tej prospekcyi czerpie siłę i ofiarność chaluc. Nie uprawiałby Erec Izrael z takiem poświęceniem, gdyby przed oczyma jego duszy nie stał obraz odrodzenia narodowego, które mu dodaje sił i wytrwałości. Wprawdzie nowy układ w sprawie „Jewish Agency" przewiduje autonomię org. syon. w sprawach kultury hebrajskiej, godzi się z postulatem unarodowienia ziemi, zostawia fundusz narodowy w rękach org. syonist. i zabezpiecza przewodnictwo Jewish Agency prezydentowi organizacyi syońskiej, lecz fakta wyrosłe na tle kompromisu i niewoli wobec kapitału nienarodowego świadczą o tem, że gotowiśmy znowu cofnąć się w czasy z przed I. kongresu w Bazylei i zdegradować kolonizacyę do akcyi czysto gospodarczej. Zaniechanie kreowania katedry wykładów biblii pod naciskiem tych, co dają pieniądze na Uniwersytet w Jerozolimie, jest symptomem wymownym. Gdyby syonizm miał na celu przenieść mechanicznie i ryczałtem Witcheaple Łódź lub Nalewki do Palestyny, sprawa nie byłaby tak trudną; chodzi jednak o powstawanie nowego żydostwa, bo ono jest naszym celem i ideałem, a nie kraj jako pewien obszar geograficzny. W obecnych warunkach oznaczających kolizyę między kolonizacyą a odrodzeniem przyspieszone tempo kolonizacyi może być śmiercią dla odrodzenia, a sam nie zawahałbym się odrzucić wielkich kapitałów, gdyby ofiarodawcy stanęli na stanowisku niema narodu, niema odrodzenia, dajemy wyłącznie z przyczyn gospodarczych i waszej ideologii się nie podporządkujemy.

— A jeśli proces spontanicznego odradzania się narodu będzie tak powolny, że na odzyskanie kraju dla narodu będzie zapóźno — — ?.

— Nie. Zaczęliśmy budować organizacyę syońską w warunkach o wiele gorszych. Nie wolno nam i teraz osłabiać w sobie siły naszych przekonań i wiary, a znajdziemy drogę szybką do odrodzenia narodu. Z tego źródła popłyną ofiary materyalne obficiej niż z projektowanej Jewish Agency z jej dzisiejszemi przesłankami - - zakończył poseł Grünbaum.

Dr. I. Schwarzbart.

E. N. FRENK.

Galerya przechrztów polskich.

41 (Przekład Ludwika Franka)

Przyczyny przyjmowania chrztu przez Żydów

Rozmówcy przechrzty twierdzą, że Żydom bez przeprowadzenia reformy, mającej na celu podniesienie ich poziomu kulturalnego i zmianę obyczajów, nie można nadać praw obywatelskich. Hoge napozór zgadza się z tym zapatrywaniem. Żydzi wszak nie służą w wojsku, różnią się ubiorem od innych mieszkańców, nie mogą więc korzystać z tych samych praw, co inni mieszkańcy kraju. Żydzi nie są dobrymi obywatelami, ale są przecież ludźmi. Trzeba im dać prawa ludzkie! Tego nie wolno im odmówić.

W końcu pisze Hoge z wielkiem rozgoryczeniem o oskarżeniu Żydów, że używają krwi chrześcijańskiej do mac. Wykazuje on jak nikczemne i bezpodstawne są te oskarżenia, plamiące całe chrześcijaństwo. Wyrządzają one, zdaniem Hogego, większą krzywdę chrześcijaństwu, niż Żydom, choć Żydzi tak strasznych z tego powodu doznają cierpień.

Ile odwagi musiał mieć wówczas przechrzta, aby wystąpić otwarcie przeciw tym oskarżeniom, widzimy z tego, co mówi w tej broszurze chrześcijanin przechrzcie:

— Strzeż się, przyjacielu, wyjawić swoje twierdzenie, bo stałbyś się z tego powodu podejrzany.

Na to odpowiada przechrzta:

— Nie byłbym godzien uczestnictwa chrześcijanina, gdybym się tem dał odstraszyć i z obawy złego posądzenia mnie, nie dał świadectwa prawdzie.

XVIII.

Broszura „Tu- Chasy" została bardzo przychylnie przyjęta przez polską inteligencyę i przez koła rządowe. Możliwe, że stało się tak dlatego, że jej autor, przechrzta Hoge, nie wystąpił w niej, jako obrońca Talmudu a broniąc Żydów, wytykał jednak ich wady, chociaż przyznawał otwarcie, że „ako człowiek urodzony i wychowany wśród Żydów pragnie, aby naród żydowski był szczęśliwy, wolny od trosk i prześladowań. Z każdego prawie wiersza tej broszury przebija wielka niechęć do Talmudu i żydowskiego fanatyzmu. Pomimo to autor wykazuje, że oskarżenia przeciw Talmudowi i przeciw Żydom, sformułowane przez księdza Chiariniego w jego dziele „Teorya Judaizmu" są z gruntu fałszywe — chociaż nazwisko Chiariniego nie jest ani razu wspomniane. Najważniejszem było wówczas to, że autor broszury przytoczył przekonywujące dowody na to, że oskarżenia Żydów o używanie krwi chrześcijańskiej do mac są najnikczemniejszem oszczerstwem, na jakie się kiedykolwiek ludzie zdobyli.

Broszura ta przekonała inteligencyę polską i sfery rządowe, że ksiądz Chiarini zaniepokoił opinię publiczną w związku z zamierzonem przez siebie dokonaniem przekładu Talmudu jedynie dla własnej korzyści. Okazało się bowiem z broszury Hogego, że tego nikt nie może dokonać, a już zupełnie jest niemożliwem, aby jeden człowiek, zwłaszcza nie Żyd miał cały Talmud przełożyć.

Broszura „Tu-Chasy" była dobrym środkiem nietylko przeciw nienawiści do Żydów, którą szerzył ksiądz Chiarini swojem dziełem, ale i zapobiegła jeszcze gorszym następstwom działalności Chiariniego.

Z dzieła swego, p. t. „Theorie de Judaïsme" sporządził Chiarini wyciąg, który kazał przetłomaczyć na j. polski i zamierzał rozpowszechnić między prostym ludem.

Hoge dowiedział się o tem, że dziełko powyższe zostało oddane do druku i zawiadomił natychmiast członków Izby doradczej Zelmana Posnera i Michała Ettingera. Członkowie ci wraz z Chaimem Dawidsohnem (późniejszym rabinem warszawskim) zwrócili się wówczas do Komisyi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o niewydanie pozwolenia na druk nowego dziełka Chiariniego, przeznaczonego dla ludu polskiego, dzieło to bowiem mogłoby wywołać rozruchy przeciw Żydom.

Komisya jednak, wiedząc, że Chiarini ma poparcie samego cesarza, nie chciała wydać żadnej decyzyi. Odesłała ona prośbę Izby doradczej do Ra-

Obrady drugiej żydowskiej światowej konferencyi pomocy w Karlsbadzie.

Przebieg pierwszego posiedzenia.

(Od naszego specyalnego sprawozdawcy)

Karlsbad, 22 sierpnia.

W czwartek 21 sierpnia o godz. 8 i pół wiecz. nastąpiło uroczyste otwarcie konferencyi pomocy w karlsbadzkim Kurhausie.

Przeszło 100 delegatów, liczni przedstawiciele prasy żydowskiej i nieżydowskiej Europy i Ameryki jakoteż licznie zebrana publiczność, zapełniając wielką salę Kurhausu przybyła na uroczyste otwarcie konferencyi. Delegaci reprezentują 75 organizacyi w 22 krajach Europy, Azyi i Ameryki. Na trybunie zjawiają się poza członkami Egzekutywy i rady centralnej żydowskiej konferencyi pomocy przedstawiciele rządu czeskiego, międzynarodowego czerwonego krzyża, żydowskich organizacyi w Czechosłowacyi i żydowskiej gminy w Karlsbadzie.

PRZEMÓWIENIE PRZEWODNICZĄCEGO LEO MOTZKINA.

W wielkiej mowie powitalnej przedłożył przewodniczący Leo Motzkin równocześnie sprawozdanie z czteroletniej działalności żydowskiej konferencyi pomocy. „Przed czterema laty wywodził — p. Motzkin — odbyła się pierwsza żydowska konferencya dla celów samopomocowych, w której wzięło udział 60 organizacyi. Skromna instytucya stworzona przez tę konferencyę miała służyć początkowo zbieraniu i zestawianiu informacyi o warunkach życia żydostwa na całym świecie. Wielkie katastrofy, które nawiedziły żydostwo zmusiły jednak konferencyę do przystąpienia do konkretnej akcyi pomocy. Na wołania uciekinierów żydowskich w Bessarabii musieliśmy odpowiedzieć braterską pomocą. Wówczas zebrano około 300 tysięcy franków we Francyi i w Argentynie. Wysłaliśmy naszego delegata, Włodzimierza Tiomkina na miejsce pobytu imigrantów i przyczyniliśmy się do zmniejszenia grozy ich położenia. Problemem emigracyi zajmowała się konferencya dwa lata.

Następnie przedstawia mowca obraz działalności konferencyi pomocy w Rosyi i na Ukrainie i akcyę przesyłania żywności Żydom rosyjskim. Celem zebrania środków zwracała się konferencya także do tych krajów, które ucierpiały szczególnie od wojen i ekscesów do Polski, Litwy, Rumunii i Palestyny. Przytem należy podkreślić szczególnie braterską solidarność jaką wykazały te kraje. Wschodnioeuropejskie żydostwo złożyło około 570,000 na cele pomocy kolektywnej i 2,500.000 franków na cele pomocy indywidualnej.

Na polu pracy medyczno sanitarnej stworzyła żydowska konferencya pomocy z początku samodzielnie, następnie w związku z towarzystwem „Ose" olbrzymią sieć ambulatoryów dla dzieci, stacyi medycznych, sanatoryów itd.

Stosunki zmuszały z początku do działalności prymitywnej. Na niektórych polach działano tylko fragmentarycznie. I tak popieraliśmy szereg szkół zawodowych i zwróciliśmy szczególną uwagę na kolonie rolnicze. Próbowaliśmy pomóc chalucom w wykształceniu fachowem. W ostatnich latach zainteresowanie działalnością pomocy społecznej w znacznym stopniu osłabło.

Od trzech lat zajmuje się konferencya pomocy problemem zjednoczonego banku ludowego.

Nasze stosunki z międzynarodowymi organizacyami humanitarnemi umożliwiły nam korzystanie z aparatów tych organizacyi i przeprowadzenie różnych prawno politycznych akcyi. Interweniowaliśmy skutecznie, kiedy 33,000 uciekinierów wydalono z Bessarabii. Interwencyę naszą poparł przedstawiciel Ligi narodów i międzynarodowego czerwonego krzyża w Bukareszcie. Wskutek tej interwencyi uratowano emigrantów od pewnej katastrofy. Niedawno interweniowała konferencya pomocy u rządu francuskiego na rzecz żydowskich imigrantów, znajdujących się w Cherbourgu, na skutek czego udzielił rząd francuski imigrantom pozwolenia na stały pobyt.

Jeśli chodzi o widoki przyszłości należy stwierdzić, że nędza mas żydowskich w Rosyi nadal trwa. Ale i w wielu innych krajach położenie Żydów jest beznadziejne.

Od półtora roku mówi się o zmęczeniu na polu samopomocy społecznej. Zmęczenie to jednak oznacza obniżenie godności żydostwa. Uważam za swój obowiązek podkreślić konferencyi a w szczególności naszym braciom amerykańskim. „Jeszcze nie nadszedł czas, byśmy mogli być zmęczeni. Nędza emigrantów, którzy dzisiaj znajdują się bez pomocy w miastach portowych jest nieopisana".

Dziękuję wam ponownie, że przez przybycie wykazaliście zrozumienie i uznanie dla podstawowej idei wszechświatowej konferencyi pomocy.

Następnie powitał p. Motzkin w imieniu Egzekutywy przedstawicieli miasta i żydowskiej gminy w Karlsbadzie, jakoteż przedstawicieli rządu czechosłowackiego i różnych organizacyi Żydów czechosłowackich.

PRZEMÓWIENIA POWITALNE.

W imieniu ministra dla spraw wewnętrznych republiki czechosłowackiej powitał konferencyę radca ministeryalny Sigel w imieniu ministerstwa dla opieki socyalnej wygłosił przemówienie powitalne radca ministeryalny Tlapak. Dłuższe przemówienie wygłosił przedstawiciel międzynarodowego Czerwonego Krzyża i międzynarodowego związku pomocy dla dzieci p. Maurice Gueri. Mowca wyraził się z uznaniem o działalności żydowskiej konferencyi pomocy, skreślił historyę stosunku konferencyi do międzynarodowych organizacyi humanitarnych, a następnie stwierdził, że żydowska konferencya pomocy zajmuje pokaźne miejsce wśród międzynarodowych akcyi pomocy społecznej.

Tu nastąpiły przemówienia przedstawicieli żydowskich i tak w imieniu karlsbadzkiej gminy żydowskiej powitał konferencyę p. Rosenfeld w imieniu żydowskiej centrali pomocy w Czechosłowacyi dr. Wiesmajer, w imieniu rady narodowej dr. Margulies, w imieniu gmin żydowskich w Czechosłowacyi prof. Ottokar Kraus.

P. Dawid Jellin oświadczył w przemówieniu wygłoszonem w języku hebrajskim, że żydostwo Palestyny, jakkolwiek oddane całkowicie pracy na polu odbudowy narodowej siedziby, to jednak z uwagą zajmuje się problemami całego żydostwa i gotowe jest do braterskiej współpracy.

W imieniu amerykańsko żydowskiego kongresu powitał konferencyę dr. Rongy, który oświadczył, że żydostwo amerykańskie nie jest zmęczonem, by kontynuować nadal pracę samopomocową. Trzeba by jednak stworzyć pomiędzy ludnością żydowską w Ameryce i Europie ściślejszy kontakt, aby żydostwu amerykańskiemu dać dokładne pojęcie o nędzy Żydów na wschodzie i wskazać im możliwość pomocy.

W imieniu przedstawicieli ze wschodniej Europy wygłosił mowę powitalną minister dr. S. Rosenbaum z Kowna.

Delegaci przyjmowali poszczególne powitania entuzyastycznie. Powitania wygłaszano w 6 językach po hebrajsku, żydowsku, niemiecku, czesku, francusku i angielsku.

(Wybór prezydyum). Poczem zabrał głos prof. dr. Chajes, tymczasowy przewodniczący rady centralnej i zaproponował p. Leona Motzkina, jako przewodniczącego drugiej wszechświatowej konferencyi pomocy. Wyboru dokonano jednomyślnie. Jako wiceprezydenci zostali wybrani: Poseł dr. Oskar Kohn (Berlin), prof. dr. Ehrman (Wiedeń), dr Eisler (Wiedeń), Eskenazy (Konstantynopol), Dawid Jellin (Palestyna), rabin dr. Niemirower (Bukareszt), minister dr Rosenbaum (Kowno), dr Rongy (Nowy Jork), tajny radca dr. Timendorfer (Berlin), i dr. Wiesmaier (Praga).

Na sekretarzy powołano dra Rapoporta z Paryża i dra Otokara Krausa z Pragi.

W skład komisyi mandatowej weszli: Burgin (Warszawa), Horn (Zurych), Kremer (Czerniowce), Rudel (Berlin), dr Segal (Berlin), poseł dr. Silberschein (Lwów), dr. Temkin (Paryż), i dr. van Raalte (Amsterdam).

DRUGIE POSIEDZENIE.

Dnia 22 bm. o godzinie 10 przedpoł. rozpoczęło się drugie posiedzenie konferencyi. Na tem posiedzeniu rozpoczęła się dyskusya nad sprawozdaniem egzekutywy. Del. **Rudel** wskazał na to, iż Egzekutywa nie poświęciła należytej uwagi kwestyom opieki socyalnej nad robotnikami. Z kolei odpowiadał p. **Grünberg** z Paryża, który ostrzegał, by się nie oddawano zbytnim iluzyom co do możliwości nieograniczonej imigracyi robotników do Francyi. **Anita Müller** wskazuje, że należy się przedewszyst kiem troszczyć o racyonalną i dobrze zorganizowaną pomoc, aniżeli o rozszerzanie opieki nad wielką liczbą potrzebujących pomocy. **Krytyczne położenie żydowskiej młodzieży akademickiej przedstawił dr Wiesmajer z Pragi.**

Dr Rosenbaum (Kowno): Byłoby przedwczesnie zastanowić elementarną i doraźną pomoc, gdyż należy wziąć pod uwagę znaczne wzmożenie się nędzy żydowskiej, której złagodzenie osiągnąć można na drodze rychłej akcyi.

Alfred Berger z berlińskiego urzędu opieki nad robotnikami domaga się opracowania planu systematycznej pracy socyalnej. Bogdanowski w imieniu Hechalucu przedstawia, jak wielką rolę odegrać może w organizacyi pomocy socyalnej ruch młodzieży i wzywa konferencyę do współpracy z młodzieżą żydowską.

KTO BOJKOTUJE KONFERENCYĘ?

Bardzo żywo dyskutowaną jest w kołach kierowniczych konferencyi nieobecność „Iki", „Alliance Israelite Uniwerselle", wielkich organizacyi ratunkowych w Anglii. „Joint" nie wysłał swego przedstawiciela na konferencyę, gdyż przeprowadzoną została już likwidacya jego działalności.

KONFERENCYA A ŻYDOSTWO AMERYKAŃSKIE.

Natomiast przybył delegat z ramienia żydowsko-amerykańskiego kongresu. Mimo to jednak nieobecność kierowniczych postaci kongresu komentują tu jako wyraz tego, że nawet w narodowo uświadomionych kołach żydostwa amerykańskiego nie uważa się obecnego okresu za korzystny dla stworzenia wielkiej organizacyi dla żydowskiej pomocy socyalnej.

———ośo———

Wpływy „Keren Hajessod" w lipcu b. r.

Do dyrektoryum „Keren Hajessod" w Londynie wpłynęło w miesiącu lipcu około 50,000 funtów szterlingów. Jest to najwyższa w bieżącym roku, osiągnięta suma miesięczna. Jak zwykle pierwsze miejsce zajmują Stany Zjednoczone z sumą przeszło 30.000 funtów. Drugie miejsce zajmuje Afryka południowa z około 4 tysiącami. Trzecie miejsce zajmuje obecnie **Polska z 3500 funtów**, czwarte Litwa z 1350 funtów. **Kraje europejskie dały razem 10.000 funtów.** Dochody przypadają na poszczególne kraje następująco: **1) Ameryka 34.322 funtów szterlingów, 2) Afryka południowa 4,089, 3) Polska 3.521 (z tego na okręg warszawski i krakowski przypada 3.007, Małopolski wschodniej — 484, Wilna — 29). 4) Litwa 1352, 5) Rumunia 1275, 6) Pojedyńcze wpływy 1104, 7) Łotwa 830, 8) Czechosłowacya 544, 9) Indye wschodnie 500, 10) Anglia 405, 11) Włochy 392, 12) Austrya 370, 13) Jugosławia 225, 14) Szwajcarya 205, 15) Holandya 129, 16) emigranci rosyjscy 120, 17) Palestyna 116, 18) Alzacya Lotaryngia 115, 19) Gdańsk 34, 20) Szwecya 30, 21) Brazylia 28, 22) Marokko 25, 23) Norwegia 14, 24) Chiny 5. Razem 49.758.10.1.**

Ogólna suma wpływów „Keren Hajessod" wynosi po dzień 31 lipca 1924 r. 1.448.044 funtów szterlingów.

---

dy administracyjnej zaznaczając, że cała ta sprawa winna być przekazana Komitetowi Cenzury. Do tej opinii Komisyi przyczyniła się Rada administracyjna, która również nie chciała wywołać konfliktu z ulubieńcem cesarza.

Tymczasem inny ksiądz, Justyn Skrzyński, zazdroszcząc karyerze, którą zrobił Chiarini na nienawiści do Żydów, postanowił też zbogacić się na cierpieniach narodu żydowskiego. Nie chciało mu się pracować nad tem, szperać w dziełach innych prześladowców i oszczerców, jak to czynił Chiarini, aby wydać paszkwil na Żydów i ich Torę. Skrzyński chwycił się o wiele prostszego środka, mianowicie złożył w Komitecie cenzury broszurę o Żydach przechrzty Serafinowicza, wydaną w r. 1710, pełną nikczemnych kłamstw i bezecnych oszczerstw (o broszurze tej pisaliśmy we wstępie do niniejszego dzieła), z prośbą o pozwolenie mu na przedruk tej broszury.

Hoge, jako referent Komitetu Cenzury, zreferował obie książki Chiariniego i Serafinowicza. Ponieważ członkowie Komitetu Cenzury przekonali się z broszury „Tu- Chasy" o tem, że oskarżenia Żydów o używanie krwi chrześcijańskiej, których jest pełno w obu książkach, są zgoła bezpodstawne i fałszywe, Komitet zakazał drukowania obu tych książek, nie bacząc na to, że Chiarini był protegowany przez samego cesarza.

Ciąg dalszy nastąpi.

Błp. Henryk Rimler.

Kraków, 26 sierpnia

Dnia 24 bm. zmarł w Krakowie znany, ogól nie ceniony i poważany przemysłowiec i kupiec błp. Henryk Rimler, przeżywszy lat 61. Zmarły był jedną z najbardziej popularnych osobistości wśród żydostwa krakowskiego. Popularność swą zyskał dzięki niezmordowanemu wpływowi, uczynności i zasługom, jakie położył w wielu dziedzinach życia społecznego, w którem od młodości brał czynny udział. Wpływu swego nigdy nie wykorzystywał dla celów osobistych, lecz używał go dla niesienia — zawsze skutecznej — pomocy drugim. Uczynnością swą i dobrocią zdobył sobie wśród szerokich sfer ludności nazwisko szlachetnego filantropa. Szczególnie szeroką działalność na polu pomocy społecznej rozwinął Zmarły w czasie wojny i po wojnie. Należał do pierwszych założycieli Zjednoczonego Komitetu pomocy, gdzie jako przewodniczący umiał skupić i zjednoczyć dla wspólnej pracy organizacye i partye, zwalczające się na innych polach. Mimo nadwerężonego zdrowia nie spoczywał w swej działalności, zajmując się ze szczerem oddaniem i poświęceniem swą cichą, ale zawsze ofiarną, owocną i skuteczną pracą. Toteż śmierć błp. Henryka Rimlera wzbudziła ogólny żal, wśród społeczeństwa żydowskiego. Śmierć Jego jest niepowetowaną stratą szczególnie dla kupiectwa zach. Małopolski. Zmarły był długoletnim prezesem Stowarzyszenia kupców i radcą miejskim. Wyprowadzenie zwłok odbędzie się dziś o godzinie 3 popoł.

* * *

Wczoraj o godz. 12 w południe odbyło się w lokalu krakowskiego Stowarzyszenia kupców żałobne posiedzenie Wydziału krakowskiego Stowarzyszenia kupców, Wydziału związku Stowarzyszeń kupieckich Małopolski Zach., Zarządu Kasy krakowskiego Stowarzyszenia kupców, oraz Sądu polubownego przy krak. Stow. kupców.

Posiedzenie zagaił wiceprezes radca p. S. Schechter, który imieniem związku Stowarzyszeń kupieckich Małopolski Zach. podniósł zasługi Zmarłego dla rozwoju organizacyi kupiectwa żydowskiego. Jego ofiarność na cele publiczne, oraz uczynność, z którą zawsze był gotów na usługi każdego pokrzywdzonego. Imieniem krakowskiego Stowarzyszenia kupców przemówili pp. prezes honorowy p. radca Spira oraz wiceprezes p. Ch. F. Leistner, imieniem członków p. Rosenblum. Wszyscy mowcy podkreślali niepospolite zasługi Zmarłego.

Dla uczczenia pamięci Zmarłego Wydział uchwalił:

1) Wezwać kupiectwo do gremialnego udziału w pogrzebie błp. Henryka Rimlera.

2) Wezwać kupiectwo. by w dniu pogrzebu tj. we wtorek dnia 26 bm. zamknęło sklepy między godz. 3—4 pop.

3) Polecić Prezydyum. aby zastanowiło się nad formą trwałego uczczenia pamięci Zmarłego Prezesa.

KRONIKA.

— ZAĆMIENIE WENERY. Dnia 26 bm. około południa księżyc zakryje planetę Wenus w Krakowie od godz. 13.20 do 14.07. W razie czystego, błękitnego nieba zjawisko da sposobność szerokim kołom zobaczenia gołem okiem „gwiazdy“ w biały dzień, w pobliżu księżyca, przed i po zakryciu; szczegóły o niem podaje Krakowski rocznik astronomiczny. Dla zobaczenia planety bez przyrządów należy najprzód odnaleźć księżyc, który, w fazie na 4 dni przed nowiem, świecić będzie ku zachodowi (na prawo) od słońca: Wenus będzie na wschód od księżyca przed zakryciem i na zachód po zakryciu. Umieścić się należy w cieniu, chroniąc oczy przed bezpośredniemi promieniami słońca dla zapobieżenia olśnienia.

— **REGULAMIN RADY PRZYBOCZNEJ KOMISARZA RZĄDOWEGO.** Komisya wyłoniona na pierwszem posiedzeniu Rady przybocznej komisarza rządowego złożona z posła Rymara, prof. dr Zolla, dr Grossa, dr Mussila i prof. Pachońskiego opracowała już — jak się dowiadujemy — pojekt regulaminu Rady przybocznej. Projekt ten został przedłożony przez rzeczoną komisyę komisarzowi dr Wawrauschowi. Równocześnie wypracowało projekt regulaminu prezydyum miasta. W najbliższym czasie ma się o obu tych projektach wypowiedzieć Rada przyboczna, poczem komisarz rządowy jeden z projektów zatwierdzi.

— **WARUNKI PRZYJĘCIA NA POLITECHNIKĘ LWOWSKĄ.** Kandydaci na pierwszy rok studyów na wydziałach: mechanicznym, chemicznym, rolniczo-lasowym i ogólnym mają wnieść podania o przyjęcie osobiście w dniach 11, 12 i 13 września w odnośnych dziekanatach. Kandydaci na pierwszy rok studyów wydziałów komunikacyjnego i architektonicznego wnoszą te podania w czasie od 22 do 30 września.

Do podania adresowanego do Rady Wydziału należy dołączyć: a) curriculum vitae, b) metrykę chrztu (urodzenia) w oryginale, c) świadectwo dojrzałości (w oryginale) ogólno kształcącej szkoły średniej państwowej lub posiadającej prawo publiczności, d) wypełnioną kartę wpisową dla użytku dziekanatu, e) wypełnioną kartę wpisową dla użytku kwestury, f) trzy nienaklejone fotografie, podpisane imieniem i nazwiskiem, dalej ewentualnie: g) dokumenty wojskowe, h) świadectwo moralności przy przerwie w naukach jednego roku lub więcej i) świadectwa odejścia z innej wyższej uczelni, j) świadectwa z praktyki.

Egzamina kwalifikacyjne na wydziałach mechanicznym, chemicznym, rolniczo-lasowym i ogólnym odbędą się dla kandydatów pierwszego roku w czasie od 15 do 18 września dla kandydatów wydziału architektonicznego z końcem września. Kandydaci na wydział komunikacyjny nie składają egzaminu. Egzamina obejmują następujące przedmioty: geometrya wykreślna i szkicowanie na wydziale architektonicznym, geometrya wykreślna, matematyka i szkicowanie na wydziale mechanicznym, fizyka i szkicowanie na wydziale chemicznym, matematyka i fizyka na wydziale rolniczo-lasowym, matematyka na wydziale ogólnym, grupa matematyczna, fizyka na wydziale ogólnym, grupa fizyczna i mechaniczna, geometrya wykreślna na wydziale ogólnym, grupa geometryi wykreślnej.

Wpisy na wszystkie lata studyów wszystkich wydziałów od 22 do 30 września. Przy wpisie należy przedłożyć wypełniony indeks.

Z powodu braku miejsca ilość przyjmowanych wolnych słuchaczów (bez matury) będzie bardzo ograniczona.

— **WPISY DO RZĄDOWO UPOWAŻNIONEJ** szkoły zawodowej „Ognisko Pracy“ na dział krawiecki, bieliźniarski i robót ręcznych, odbędą się w d. 27, 28 i 29 września w g. od 11—1 przedpołudniem.

Wszelkich informacyi udziela się w tych samych godzinach w kancelaryi szkolnej, Mikołajska 9, II p. 975

— **W SPRAWIE CENNIKA HOTELOWEGO.** Wczoraj w południe rozpoczęła się konferencya komisarza rządowego z właścicielami hoteli w sprawie podwyżki cennika hotelowego.

— **KONSUMPCYA MIĘSA W KRAKOWIE.** Na targowicę miejską spędzono od 17 do 23 bm. 113 buhaji, 125 wołów, 377 krów, 230 jałówek, 618 cieląt, owiec 100, wieprzów 771, ogółem 2334 zwierząt.

Ze spędzonych na targ zwierząt sprzedano: na konsumpcyę miejscową 1918 sztuk; na konsumpcyę innych gmin kraju 470, na eksport za granicę kraju bydła rogatego 26. Niesprzedanego bydła pozostało 17.

— **PARK KRAKOWSKI PRZECHODZI W RĘCE PRYWATNE.** Dwa lata temu gmina m. Krakowa wydzierżawiła dużą część parku krakowskiego prywatnym związkom sportowym. Obecnie dalszą, blisko morgową połać parku oddała gmina w dzierżawę przedsiębiorcy Weissowi. Wydzierżawiony nowo teren został przez przedsiębiorcę zużytkowany na stadyon dla cyklistów.

— **NAPRAWA CHODNIKÓW PLANTACYJNYCH.** Równolegle z naprawą ulic krakowskich prowadzone są roboty nad naprawą chodników plantacyjnych. Roboty te objęły na razie najbardziej zniszczone odcinki.

— **KRADZIEŻE.** Z garderoby w domu robotniczym przy ul. św. Tomasza skradziono na szkodę p. A. Kołodzieja słuch. praw. impregnowany płaszcz i portfel z 55 dolarami i 230 zł.

Na stacyi kolejowej w Rabce przy wsiadaniu do pociągu, odjeżdżającego w kierunku Krakowa skradziono p. Maryi Miernik ze Lwowa 2 kolczyki z brylantami, złotą brożkę z 5 bry-

pierścionkami oraz zegarek złoty, damski z łańcuszkiem. Ogólna szkoda wynosi 4000 zł.

W restauracyi Cyny przy ulicy Mogilskiej skradziono Białoruckiemu Maryanowi portfel z dokumentami.

— WŁAMANIA. W nocy z 22 na 23 bm. włamali się nieznani sprawcy do kiosku cukierniczego przy ul. Mikołajskiej i skradziono większą ilość ubrań i materyi. Szkoda, jaką wyrządzono, wynosi 3000 zł.

— RZUCIŁA SIĘ POD POCIĄG. W niedzielę zawezwano pogotowie dla udzielenia pierwszej pomocy młodej kobiecie, która rzuciła się w Wieliczce pod pociąg. Przewieziono ją w ciężkim stanie na oddział chirurgiczny św. Łazarza. W czasie dnia stwierdzono identyczność desperatki do której przybył mąż. Powodem rozpaczliwego kroku był rozstrój nerwowy.

Ze sportu.

Jutrzenka-Cracovia 2:1 (1:0).
(O mistrzostwo)

Wielką senzacyą w sferach sportowych było niedzielne zwycięstwo Jutrzenki nad Cracovią o mistrzostwo okręgu krakowskiego. Jutrzenka walczyła nader ambitnie i ofiarnie i z tego tytułu należy się jej uznanie, gdyż z wyjątkiem lewego skrzydłowego nie miała w swym zespole słabego miejsca. Cracovia grała bardzo słabo, chaotycznie, zbyt nerwowo, bez kombinacyjnych posunięć, piłkę walono na oślep — ot typowa walka o punkty.

Do przerwy miała Jutrzenka wspomagana przez wiatr przewagę i była kombinacyjnie lepszą od Cracovii, a Krumholz, który był najlepszym na boisku, strzelił w 17 minucie pięknym dalekim strzałem nieuchronnie w sam róg pierwszą bramkę. Po przerwie Cracovia przygniotła i miała wiele szans ale zdenerwowani gracze pudłowali z kilku kroków i dopiero Rejman, wykorzystując błąd obrońcy Ollena, zdobył wyrównującą bramkę. Na pięć minut przed końcem przedarł się znowu Krumholz i celnym strzałem wpakował piłkę do siatki, przynosząc swym barwom zwycięstwo, a zarazem [illegible] w mistrzostwie dwa punkty. Sędziował [illegible] dobrze i sumiennie p. Sternberg.

WISŁA—OLSZA 5:0 (3:0) (mistrz.)

Wisła łatwo pokonała Olszę, która do przerwy broniła się dzielnie a nawet oddała kilka ładnych strzałów na bramkę, które jednak dobrze dysponowany Wiśniewski z precyzyą chwytał. Po przerwie znać było u Olszy wyczerpanie, wskutek braku przygotowania się do mistrzostw oraz racyonalnego trainingu. Toteż Wisła miała zupełną przewagę i uzyskała dalsze dwie bramki.

Sędziował dobrze p. Mund.

WAWEL—BBSV. 0:0 (mistrz.)

Zawody powyższe odbyły się w Bielsku na boisku BBSV. Gra przez cały czas otwarta, prowadzona w żywem tempie. Obie strony nie wyzyskały wiele dogodnych sytuacyi.

Sędzia p. Rząsa b. dobry.

INNE WYNIKI

Radom. WKS. Legia (Warszawa) — Czarni (Radom) 0:1 (0:0).

Lwów. Czarni—Lechia 2:0 (0:0).

Poznań Warta—Polonia 8:1 i 10:0. Unia—Poznania 2:0.

Przemyśl. Przemyska Polonia—Pogoń lwowska 2:1.

Warszawa. Warszawianka—AZS. 5:0.

Zawody pływackie w Krakowie.

(K. O.) Niedzielne zawody o mistrzostwo okręgu krakowskiego w pływaniu nie dały widzom żadnych silniejszych wrażeń, pływaków zaś nie nauczyły niczego nowego. Pozamiejscowe kluby zawiodły organizatorów zawodów wskutek nader słabego obesłania zawodów: z Katowic przybyło 8-ch, z Bielska 2 zawodników. Mimo, iż program zawodów zapowiadał odbycie biegu tylko w razie stawienia się trzech konkurentów, kilka biegów odbyło się przy udziale dwóch zawodników, a w biegu na 1500 m startował tylko jeden zawodnik.

Na wyróżnienie zasługuje Dette z „Erster Kattowitzer Schwimmverein", który w trzech dyscyplinach pierwszy przybył do mety; podobał się Wachtel (Jutrzenka) przez swego crawla oraz 14-letni Soldinger (Makkabi). Z pań uzyskała Czaplicka (Cracovia) zaszczytne dwie nagrody. Skoki stały na bardzo niskim poziomie.

Po międzynarodowym meetingu pływackim, urządzonym przed 2 tygodniami przez sekcyę pływacką Cracovii nasuwają ostatnie zawody jedynie smutne refleksye na temat: jak daleko, jak bardzo daleko nam do przeciętnej międzynarodowej klasy.

Dla naszych crawlistów najdalszym dystansem granicą ich możliwości jest bieg na 50 y, podczas gdy przed dwoma tygodniami widzieliśmy bieg na 400 y, cały crawlem (Antos z Pragi, Bartha z Budapesztu), przyczem finish biegu, tj. ostatnie 50 y wywołał podziw i burzę oklasków u widzów; ba! nawet jedna z węgierskich pływaczek przebyła bieg na 400 y stylem dowolnym dla pań crawlem.

O stałym basenie zimowym w Krakowie, któryby umożliwił naszym pływakom training przez cały rok, nie może być narazie mowy. W danych więc warunkach tj. przy posiadaniu basenu letniego staje się zaangażowanie trenera przez krakowskie zespoły pływackie na cały sezon letni w przyszłym roku najwyższym nakazem chwili!

Wyniki zawodów:

Bieg pań 100 m styl dowolny: I Czaplicka (Crac.) 1:58, II Goldmannówna (Makkabi) 1:58'2, III Allerhandówna (Jutrz.) Panowie 50 y crawl: I Wachtel (Jutrz.) 32:2 sek., II Sieńkowski (Crac.) 33:4, III Boczar (AZS) 35:2. — Juniorzy 100 styl dowolny: I Rittermann (Jutrz.) 11:32'8, II Wróbel (EKS) 2:09. — Panowie 100 m styl dowolny: I Dette (EKS) 1:25'8, II Klein (Jutrz.) 1:32'2. — Panie 200 m styl klasyczny: I Czaplicka (Crac.) 4:16'8, II Popielówna (AZS) 4:21'6. — Sztafeta pań 4×50 y I AZS 3:39, II Makkabi 3:47. — Juniorzy 200 m styl klasyczny: I Danziger (Hakoah Bielsko) 3:49'4 II Soldinger W. (Makkabi) 3:55'8, III Trytko (Cracovia) 3:57'4. — Panowie 200 m styl klasyczny: I Dette (EKS) 3:16, II Keller (Makkabi) 3:57'2. — Panowie 100 m na wznak: I Dette (EKS) 1:32'6, II Rittermann (Jutrz.) 1:41'6, III Soldinger Sz. (Makk.) 1:45. Startowało 5; między nimi zeszłoroczny mistrz Polski w tej dyscyplinie Smolka (Cracovia). Panowie 400 m styl dowolny: I Daszyński (AZS) 7:55'4, II Klein (Jutrz.) 8:03'4. — Panowie 1500 m styl dowolny: I Daszyński (AZS) 34:38'4. — Bieg pań 400 m styl dowolny odpadł z powodu niezgłoszenia się zawodniczek. W biegu sztafet panów startowały sztafeta Makkabi i Jutrzenki, obydwie zdyskwalifikowano z powodu fałszywego startu.

W skokach juniorów zdobył pierwszą nagrodę Danziger (Hakoah) 145 punktów; drugą Kalb (Jutrz.) 130 punktów. Skoki panów: I Sieńkowski (Crac.) 340'8 punktów, II Süssmann (EKS) 307'2, III Brückner (Hakoah) 298'4.

Organizacya zawodów dobra. Brakował na zakończenie match piłki wodnej.

—o§o—

WYŚCIGI CYKLISTÓW I MOTORZYSTÓW

Warszawa. Dnia 24 bm. przy dobrej pogodzie odbyły się na torze na Dynasach wyścigi motocyklistów i wyścigi za motorami. Osiągnięto nowy rekord polski. Wynik następujący: Wyścigi motocyklistów na dystansie 10 klm, startuje 4 jeźdźców. 1) Rudawski 8 min. 56 sek. Bieg drugi: Motocyklistów na dystansie 5 klm, 1) Choiński 6 min. 44 sek. Bieg trzeci za motorami na przestrzeni 10 klm, 1) Zucchetti w 10 min. 52 i trzy dzie. sek. Bieg czwarty motocyklistów na dystansie 3 klm. Choiński ustanawia nowy rekord polski w czasie 1 min. 56 sek. Bieg piąty: Mecz na wytrzymałość dopędzania. Wystąpiło 2 zawodników: Włoch de Martini i polski olimpijczyk Lange. Lange dopędził de Martiniego w 8 min. 44 i dwie dzies. sek. Bieg szósty: Wyścig motocyklistów na dystansie 15 klm 1) Choiński 10 min. 39 sek. Finał drugi tego biegu: 1) Dume 3 min. 51 sek. Bieg siódmy: Wyścig za motorami na dystansie 15 klm, 1) Lange 15 min. 15 sek; 2) de Martini. Licznie zgromadzona publiczność entuzyastycznie przyjęła to drugie zwycięstwo nad de Martinim.

Z ekranu.

Uciecha: „Tajemnica mumii Ramzesa" i „Zdemaskowany".

Joe Deebs występujący w „Tajemnicy mumii Ramzesa jest detektywem wcale przeciętnym, przestarzałym. Mimo to jednak przypatrujemy się jego kreacyi filmowej z wcale wielkiem zaciekawieniem dla jego pogodnego i niefrasobliwego humoru, pozwalającego mu spokojnie zapalić sobie papierosa w obliczu śmierci na krześle elektrycznem.

Podobała się końcowa scena w której Deebs po nieco chaotycznej, bezplanowej gonitwie oddaje szajkę bandytów w ręce policyi. „Zdemaskowany" zasługuje na pochwałę za piękne zdjęcia i kilka wybornie zareżyserowanych scen początkowych. Dobrą była także nadprogramowo wyświetlona komedya amerykańska. I. D.

Z kraju.

NIEPRZYJĘCI PROZELICI. W czasie od 1-go kwietnia do 31 lipca br. do rabinatu warszawskiego zwróciło się 35 chrześcijan z różnych okolic kraju, którzy chcieli przyjąć judaizm, by móc ożenić się z Żydówkami, przyczem wyrazili gotowość poddania się rytualnej operacyi. Rabinat war szawski wszystkim petentom odmówił, gdyż nie chcieli przyjąć judaizmu z przekonania.

Ze świata.

PIERWSZY AFRYKAŃSKI UNIWERSYTET. Jak londyńskie dzienniki komunikują, rząd Wielkiej Brytanii zakłada na tzw. „Złotym Brzegu" w Afryce, w mieście Achimota, pierwszy afrykański uniwersytet, wyłącznie dla użytku mieszkańców tej części świata przeznaczony. Wyasygnowano na ten cel ćwierć miliona funtów angielskich oraz ofiarowano wielki plac powierzchni 600 metrów kwadratowych. Na profesorów do afrykańskiego uniwersytetu ściągnięte być mają naj lepsze siły naukowe ze stolic Europy i Ameryki. Szczególna uwaga ma być zwrócona na fakultet pedagogiczny w tym celu, aby wyszkolić już miejscowe afrykańskie siły naukowe dla możliwie najszybszego rozwoju średniej i wyższej oświaty przedewszystkiem w krajach zamieszkałych przez ludność murzyńską. Medyczny fakultet uniwersytetu będzie się znajdował w mieście portowem Accra, odległem 12 kilometrów od Achimoty, z uwagi na to, że w Accra przed niedawnym czasem ufundowany został największy szpital w Afryce.

LEW PRZECIWKO LWU. W Bedford, w stanie Indyany, podczas przedstawienia w bawiącej tam menażeryi, ogromny lew nubijski rzucił się na pogromcę i powalił go na podłogę. W krytycznej tej chwili powalony pogromca nie stracił przytomności i wezwał na ratunek drugiego, znajdującego się w tej samej klatce, lwa Hektora. Posłuszny wezwaniu Hektor, rzucił się na lwa nubijskiego z taką gwałtownością, że zmusił go do puszczenia swej ofiary, a pogromca, korzystając z walki, która wywiązała się pomiędzy lwami wymknął się z klatki.

MAŁE NIEPOROZUMIENIE. Korespondent pilzneńskiego „Tageblattu" donosi z Marienbadu o zabawnej uwadze, którą podsłuchał podczas koncertu w parku tego uzdrowiska. Dwie, widocznie mało wykształcone muzykalnie, damy przysłuchiwały się z zajęciem koncertowi orkiestry zakładowej. Orkiestra ta grała właśnie Symfonię pożegnalną, dowcipny żart muzyczny Haydna, podczas którego muzycy kolejno przestają grać, składają swe instrumenty i opuszczają estradę. Gdy szósty już muzyk wymknął się w ten sposób, jedna z dam wspomnianych szepnęła do drugiej.

— Znać, że woda marienbadzka działa!

ODNOWIENIE MECZETU OMARA. Król Hedżasu, Hussein, ofiarował najwyższej radzie muzułmańskiej trzydzieści tysięcy funt. szterl. na odnowienie podlegającego coraz bardziej ruinie meczetu Omara, słynnego arcydzieła budownictwa arabskiego w Jerozolimie.

Prace nad odnowieniem tego meczetu, powołają zapewne do życia znany w starożytności przemysł wyrobu cegieł niebiesko glazurowanych, użytych do budowy kopuły i wielu ozdób tego meczetu.

OFIARY WYPADKÓW AUTOMOBILOWYCH W N. JORKU. W lipcu b. r. 188 osób straciło życie wskutek przejechania przez auta. Liczba osób, które w pierwszem półroczu roku 1924 znalazły śmierć pod kołami automobilów, wyniosła 1135. W roku minionym w tym samym czasie liczba ofiar była dużo mniejsza,

PRZEGLĄD GOSPODARCZY.

Ożywienie w handlu włókienniczym.

(Od naszego korespondenta łódzkiego)

Łódź 24 sierpnia.

Sytuacya na rynku manufakturowym jest w dalszym ciągu chwiejna i niepewna, a popyt utrzymuje się tylko w stosunku do niektórych artykułów jak Elster i Velour i ubraniowe zimowe. Prócz tego poszukują towarów białych, towarów bawełnianych, których brak daje się odczuwać na rynku, co spowodowane jest zupełneim niemal zawieszeniem fabrykacyi tych wyrobów wskutek niekorzystnych kalkulacyi. Brak ten niewątpliwie zmniejszy się już w najbliższych tygodniach w związku z uruchomieniem „Widzewskiej Manufaktury" na sześć dni w tygodniu, co ma nastąpić w połowie września.

Zanotować należy, iż ceny przędzy wzrosły ostatnio pokaźnie, a spowodował ten wzrost większy popyt, wywołany uruchomieniem niektórych nieczynnych dotychczas warsztatów. W każdym razie ożywienie w przemyśle jest na razie bardzo nieznaczne. Charakterstyczne jest zajęte wobec ożywienia stanowisko części prasy łódzkiej, która jeszcze w ubiegłym tygodniu twierdziła, iż rynek manufaktury wkracza znów w dziedzinę niezdrowej spekulacyi i hazardu, a obecnie twierdzi, iż ożywienie ma podstawę zdrową, co całkowicie pokrywa się ze stanowiskiem zajętem przez nas w artykule drukowanym w „Nowym Dzienniku" z datą 21. bm.

Jako signum temporis zwrócić uwagę należy na wielki ruch, na poczcie łódzkiej oraz mały stosunkowo odsetek przyjezdnych kupców z prowincyi. Spowodowane jest to małemi zakupami czynionemi przez kupców z prowincyi wskutek wyeliminowania weksla i braku wiary kupców prowincyonalnych w utrzymanie się mocnej tendencyi na dłuższy przeciąg czasu. Wskutek tego „nie opłaca" im się przyjeżdżać do Łodzi, gdyż małe zakupy nie pokryłyby kosztów podróży, wobec czego dokonywują tranzakcyi na drodze pocztowej za zaliczeniem. Ma to swoje niedogodne strony. gdyż poczta łódzka nie jest przystosowana do tak wielkiego ruchu pocztowego i niema nawet odpowiedniego pomieszczenia dla ogromnej ilości przyjmowanych przesyłek, wobec czego na ekspedyowanie przesyłek trzeba stracić niekiedy cały dzień w tradycyjnym ogonku

M. W—r.

———o§o———

FINANSE

PRZYJMOWANIE KWITÓW BANKU POLSKIEGO NA KAUCYE I WADYA. Min. Skarbu poleciło. Kasy skarbowe przyjmowały do depozytu. jako kaucye i wadya „kwity tymczasowe" Banku Polskiego na wpłaconą całkowitą należność za subskrybowane akcye, przyczem równocześnie przyjęciem kwitu jako kaucye do depozytu kasa zawiadomić ma o te mbezpośrednio główny oddział Banku Polskiego w Warszawie celem wpisania zastrzeżeń w księgę. Rozporządzenie niniejsze obowiązuje do dnia 31 grudnia 1294 r., względnie do czasu zarządzenia przez Bank Polski wymiany kwitów tymczasowych na oryginalne akcye.

ZWALORYZOWANIE GWARANCYI MARKOWYCH. Jak się okazuje, niektórzy dostawcy rządowi wzbraniają się zwaloryzować kaucye, złożone swego czasu w markach polskich. W związku z tym władze rządowe i wojskowe poleciły zbadać na podstawie ksiąg depozytów obcych czy wszystkie kaucye złożone swego czasu w markach polskich zostały zwaloryzowane i marki polskie wymieniono na złote. W razie stwierdzenia, że kaucye nie zostały zwaloryzowane będą wzywani dostawcy do złożenia nowej zwaloryzowanej kaucyi, a kacya złożona w markach zostanie zwrócona. Jeżeli który z dostawców wzbraniałby się zwaloryzować swoją gwarancyę będą spisywane protokoły i załączone do odnośnej umowy.

WZROST OSZCZĘDNOŚCI W P. K. O. Od chwili podniesienia oprocentowania oszczędności składanych w P. K. O. do 9 proc. daje się zauważyć silnie wzmożony ruch oszczędnościowy. Według obliczeń statystycznych, poczawszy od dnia 1-go maja br. liczba kont oszczędnościowych wzrosła z 28,086 do 42,725. Suma zaś wkładów oszczędnościowych powiększyła się z 1,842,276 zł. na 3,977,200 złotych.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 25 sierpnia.

Dla akcyj tendencya słabsza, kursy zniżkowe przy zmniejszonym ruchu. Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 27·75—28, Gazy Wschodnie 17·50 (płaca), Len 0·73, Lokomotywy 0·75, Nafta Krosno 0·50, 4 i pół proc. listy zastawne Banku Krajowego (za 1000 K. 5·50).

Dewizy: Belgia 25·80, N. Jork 5·21 (czek.), Praga 15·60, Szwajcarya 98—97·70, Wiedeń 7·35 (telegr.). Medyolan 23·15, Londyn 23·55.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	25 VIII.	22 VII.
Polski Bank Przem. I-VIII	0·59	0·58—0·60
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	0·45	0·45—0·50
Ziemski Bank Kredyt.	0·20	—
Powszechny Bank Kred.	—	0·11—0·13
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	6·25—6·50	7·00
Polskie Tow. handl.	0·53—0·55	0·56—0·58
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
„Pharma" Mag. Jawornicki	1·00	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob"	—	—
H. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	—	0·22
Warsz. Tow. Trans. i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	14·25—13·50	14·50—15·00
H. Cegielski, Poznań	0·84—0·82	0·85—0·90
Parowozy I-V.	0·55—0·58	—
„Automotor" fabr. samoch.	—	0·80
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	1·00—1·05	1·05—1·10
Zakłady amunic. „Pocisk"	2·00	2·00
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	23·00	23·75—24·00
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	[illegible]	6·70—7·00
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	3·80—[illegible]	3·75—4·00
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	0·61—0·62	0·60
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	0·50	0·55—0·50
„Olkos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny	—	—
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. ch. w Trzebini	—	—
„Azot" I—IV.	[illegible]	0·50
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spiryt.	1·10—1·07	1·15
Fabr. cukru w Chodorowie	6·75—7·00	7·40—7·[illegible]
Cukrownia Chybie I.	10·00—11·00	10·25—11·00
A. Piasecki	1·00	1·00
Fabr. porcel. w Ćmielowie	0·87—0·9[illegible]	0·95—1·00
Cegieln. w Sier[illegible] I-IV	0·26	0·30
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

GIEŁDY KRAJOWE

Giełda warszawska z dnia 25 b. m. (PAT) cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 518½, bony złote 086—088, pożyczka złota 070 milionówka 066—069 pożyczka dolarowa 280.

Czeki Belgia tranz. 2590 Holandya tranz. 200·85 Londyn tranz. 2330, Nowy Jork tranz. 518½, Paryż tranz. 2795 Praga tranz. 1560 Szwajcarya tranz. 9725 Wiedeń tranz. 732½ Włochy tranz. 2297½.

Warszawa 25 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye** Podane cyfry rozumieją się w złotych. Bank Małopolski Kraków 080, Bank Przemysłowy Lwów 062—061—062 Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 675—690—675, Puls 045 Wilno 025—025 — — Cukier Warszawa 695—605—605 Cegielski 086, Ursus 420—480—400, Parowozy 056—057 Zawiercie 40—39½, Żegluga 023, Polska nafta 075 Siła i Światło 075—073, Ćmielów — —, Starachowice 380—395, Pocisk 225—240, Zieleniewski 1590 Żyrardów 62 Chodorów 750—730—735, Trzebinia — —.

GIEŁDY ZAGRANICZNE.

Wiedeń 25 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 27540 Zagrzeb i Belgrad 872, Berlin 16830 (za bilion) Bruksela 3514, Budapeszt 91½, Bukareszt 334, Chrystania 9680 Kopenhaga 11280, Londyn 308.300, Madryt 9280, Medyolan 3129, Nowy Jork 70930, Paryż 3647, Praga 2135, Sofia 502, Sztokholm 18770, Warszawa 13550—13650, Zurych 13305, Dolary 70460, Belgijskie 3470, duńskie 11160, marka niemiecka 16540, angielskie 316.500, francuskie 3620, holenderskie 27200, włoskie 3125, jugosłowiańskie 869, norweskie 9560, polskie 13510—13650, rumuńskie 328, szwedzkie 18560 szwajcarskie 13280, hiszpańskie 9160, czeskie 2127, węgierskie 89.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 1400, austr. renta kor. 1500, renta lutowa 1500, węg. renta złota 68000, losy tureckie 428000, prior. kol. pol. 420000 Kolej połudn. 54000.

Zurych 25 bm. (PAT). Zamknięcie giełdy. Holandya 206·3/4, Nowy Jork 534·00, Londyn 2397, Paryż 28·70, Medyolan 23·57, Praga 16·00, Budapeszt 000·70, Bukareszt 2·7 Belgrad 6·55—, Sofia 3·85 Warszawa — — Wiedeń 0·007 3/4

ZGŁASZANIE DŁUGÓW CZESKOSŁOWACKICH. Formularze na uskutecznianie zgłoszeń zobowiązań wobec wierzycieli czeskosłowackich z interesów towarowych, zawartych między 1. marca 1919 a 28. sierpnia 1922 są już do otrzymania w Izbie handlowej i przemysłowej w Krakowie. Opłata za formularz wynosi 1 Zł. Nadto składa dłużnik na pokrycie kosztów akcyi ½% od zgłoszonej kwoty, najmniej jednak 2 Zł. od każdej pretensyi.

Wypełnione dokładnie formularze zgłoszeń odsyłać należy jak najrychlej Izbie handlowej i przemysłowej w Krakowie, najdalej zaś do dnia 20 września br.

OPŁATY WYWOZOWE OD DRZEWA LIŚCIASTEGO. Ostatnio zniżone zostały opłaty wywozowe od drzewa iglastego nieobrobionego. Opłata ta wynosi 3 i pół szylinga za 1 metr kubiczny drzewa.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— **SEZON 1924/25 W TEATRZE IM. J. SŁOWACKIEGO.** W sobotę dn. 30 bm. rozpoczyna się w teatrze im. J. Słowackiego nowy sezon dramatyczny, 7-my z rzędu pod dyrekcyą Teofila Trzcińskiego. Na inauguracyę wybrano niegraną od 7 lat baśń dramatyczną L. Rydla „Zaczarowane koło", które w obecnym wznowieniu ukaże się we wszechstronnie odnowionej formie. P. St. Wysocka dokonała nowego układu „Zaczarowanego koła", wydobywając zeń w większym stopniu niż to było dotąd, pierwiastek idealistyczny i baśniowy, i sama odtwarzać będzie pamiętną swą kreacyę Młynarki Nowe dekoracye pomysłu p. Feliksa Krasowskiego, pozyskanego dla teatru na sezon bieżący, oraz nowe kostyumy, kończą się pospiesznie w parcowniach teatru. Na dalsze przedstawienia pierwszego miesiąca sezonu, przygotowuje się Wieczór egzotyczny, złożony z baśni Robindra Natha Tagore „Biuro pocztowe", oraz japo NO pt.: „Kio-kio-o", dalej ostatnia sztuka jaka została po nieodżałowanym śp. Tadeuszu Ritnerze „Wrogowie bogaczy", oraz komedya J. Kaisera pt.: „Kolportaż" (Romans zeszytowy).

— **Z BAGATELI.** Nowy sezon w Bagateli zapowiada się nadzwyczaj interesująco. Dyrekcya mając na uwadze, że dobry teatr, to dobór artystów i linia repertuaru, pozyskała na nowy sezon do zespołu artystów szereg cennych sił z teatrów pierwszorzędnych, jak również zapewniła sobie szereg najnowszych sztuk z repertuaru teatrów w Paryżu, Wiedniu i Warszawie. Dokładna lista artystów w ilości 35 osób podana zostanie w najbliższym czasie. Otwarcie nowego sezonu w sobotę 6 września komedyą Bałuckiego pt. „Dom otwarty". Ta arcywesoła komedya, to symbol, że repertuar będzie szedł po linii lekkiej komedyi i farsy, przeplatany szeregiem sztuk widowiskowych o napięciu silnie dramatycznem.

— **Z BAGATELI.** Wczorajsza premiera w Bagateli „Precz z nagością" odniosła zasłużony sukces. Wszyscy wykonawcy w osobach: pp. Rogińskiej, Reńskiej, Jastrzębca, Koszutskiego, Latajnera Lawińskiego, Rentgena i Windheima prześcigali się wzajemnie, a ciągłym bisom nie było końca. Wystęр chóru „Bałagańczyk" pod kierunkiem prof. Leopoldiego, (p. Zbucki) przyjęty był entuzyastycznie, niemniej śmiano się na zabawnych cieniach czarodziejskich. Dziś i jutro powtórzenie wczorajszej premiery.

— **Z OPERETKI „NOWOŚCI" PRZY UL. RAJSKIEJ.** Operetka „Nowości" przy ul. Rajskiej pod dyrekc. Tadeusza Pilarskiego rozpoczyna dnia 14 września br. sezon jesienny operetką Kalmana „Dziewczę z Holandyi". Główne role odtworzą pp. Kramerówna, Wernekówna, Dąbrowski, Wesołowski, Pilarski mł. Cybulski, Rewera-Rewski i inni. W operetce bierze również udział cały balet z primabaleriną Nadieżdiną i baletmistrzem Ciesielskim. Dyryguje kapelmistrz Mistrzak, reżyseruje dyr. Pilarski.

KSIĄŻKI NADESŁANE.

Wiktor Doda: Na rozdrożach polskiego formizmu. Książka ta omawia twórczość najmłodszej grupy lit., skupionej pod sztandarem formizmu. Szkic. Tarnów 1925. Skład główny w księgarni Zygmunta Jelenia.

Dr. Konrad Pardes: Ustrój personalny zakładu pocztowego. Kraków 1924. Nakładem autora.

— Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc wrzesień załączonym do dzisiejszego numeru czekiem P. K. O.

606 **Tapety, Krepy, Przybory introligatorskie**

oraz wszelkie przybory piśmienne i kancelaryjne poleca po cenach konkurenc.

HURTOWNIA PAPIERU „PIAST"

M. Betteil

Kraków, ul. Mostowa L. 6.

Wykwalifikowana nauczycielka

z praktyką (przyrodniczka z jęz. francuskim), poszukuje posady w szkole średniej. 968
Zgłoszenia pod „Przyrodniczka" do Ad. N. Dz.

MARIENBAD 1516 „Willa Helvetia"

Centralne położenie, winda, tefefon, pokoje z komf. Właściciel: **Adolf Pinkusfeld.**

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Drobne ogłoszenia.

Przyjmę na mieszkanie 2 panienki, uczęszczające do szkół. Goldberger, Podgórze, Zamojskiego 24 969

Pokój dla 2 panów, umeblowany z utrzymaniem lub bez. Wiadomość pod „Pokój" do Ad. N. Dziennika 967

2 studentów z zamożnego domu przyjmie na pensyę urzędnicza rodzina. Fortepian na miejscu. Wiadomość ul. Bonerowska 2, I. p. 972

Zastępcę miejscowego poszukuje się. Pernetz, Krakowska 21. 961

Unieważniam skradzione dokumenta wojskowe wystawione przez P. K. U., Rzeszów na nazwisko **Salamon Kracher**, Dębica 1530

Zgubione dokumenta wojskowe na nazwisko Wojciech Marut z Woli ranizowskiej unieważnia się 1529

Starszy, samodzielny pomocnik handl.

z działu manufaktury do większego handlu detailicznego, potrzebny zaraz. Zgłosz. z odpisami swiadectw i podaniem warunków (mieszkanie z utrzymaniem zapewnione) K. Schneeweiss, Rzeszów 938

KUPIEC POSZUKUJE

2 pokoi, ewent. 1 z umeblowaniem. Wiadomość pod „Mieszkanie i biuro" do Adm. N. Dz. 966

Młody, samodzielny buchalter

z kilkuletnią praktyką biurową zmieni posadę od 1, ewent. 15 września br. Wymagania skromne. Zgłoszenia Kraków, I. skrzynka pocztowa 135 974

UCZENNICE

wyzn. mojżeszowego klas gimn. znajdą od 1 września b. r. wygodne umieszczenie, wykwintny wikt i staranną opiekę. Fortepian i telefon na miejscu. Zgłoszenia pisemne pod „B. G." do Ad. N. Dz. 947

Mieszkanie i utrzymanie

dam słuchaczce Uniw. za pomoc w wychowaniu i nauce 3 dzieci od 9—14 lat. Hebrajskie wymagane. Wiadomość Reich, Kraków Mazowiecka 118. 955

Kupuję domy w Berlinie

973 i płacę najwyższe ceny.
Mogą być obciążone hipoteką.
Obejmuję również administracę.

Schlachet, Berlin, Königgrätzerstr. 86

FERROMETAL

TOWARZYSTWO ŻELAZO-METALOWE Sp. z ogr. odp.

KATOWICE
POPRZECZNA 2.

Nr. tel. 1726, 2287, 2835, adres dla depesz centrali i wszystkich filii: IRONMETAL (Rudolf Mosse Code)

ODDZIAŁ METALI

Nowe metale, stare metale. Materyały do rafinowania. Kompozycye, Półfabrykaty. Własna odlewnia metali.

ODDZIAŁ SUROWCÓW

A) Ferromangan, Ferrosilicium i wszelkie inne Ferrostopy.
B) Surowiec stalisty, Giserski. Hematyt, Zwierciadlisty itd.
C) Ruda żelazna i manganowa. Ruda cynkowa i ołowiana.

ODDZIAŁ SZMELCU

Szmelc wszelkiego rodzaju dla pieców wielkich, martynowskich, odlewni żelaza i t. d.

Oddział żelaza handlowego i materyałów kolejowych

Żelazo sztabowe, Drut walcowany, Blacha dekapowana i czarna, Półfabrykaty, Kęsy, Bloki itd. Szyny dla różnych torów, Lokomotywy i Wózki dla wszelkich zapotrzebowań.

ODDZIAŁ CHEMIKALII

dla przemysłu włókienniczego, skórnego, szkielnego, papierowego i t. d.

FILIE:

WARSZAWA
Żórawia 27.
Nr. telef. 406-03, 402-20.

KRAKÓW
ul. Pijarska 7.
Nr. telef. 4513 i 4579.

Bielsko — Łódź — Lwów — Poznań.

MODNIARKI

kupują kapelusze filcowe tylko w fabryce

L. 6 M. S. BANASZEK L. 6
Kraków, ulica Krakowska



znaku **CZAJNIK**

dzięki swej wydajności jest najtańszą w użyciu a równocześnie najlepszą

UWAGA! UWAGA!

Ręczny wyrób dywanów

Paulliny LANDAU

Dziedzice, Sląsk-Cieszyński

wyrabia dywany w każdej wielkości, dywaniki przed łóżka, poduszki, narzuty itp. w najpiękniejszych kolorach i perskich deseniach.
Dogodne warunki zapłaty. 1091

UWAGA! UWAGA!

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7